

Ge moogt hem ontmoeten, waar ge wilt, een zeeman houdt van een praatje. 't Mogen Engelsche visschers zijn of Duitsche matrozen, Hollandsche zeebobben, Denen, Noren, of Amerikanen, ze hebben allen de gezelligheid lief. Als ge in Scheveningen komt, zal ik ze u aanwijzen, de veteranen der zee, gehard in honderd stormen, nu „schipper aan wal,” maar toch altijd nog schipper. Als 't weer eenigszins gunstig is, dan ziet ge ze op den strandboulevard, liefst met het oog naar zee, om alles op te merken, wat zich daar afspeelt tot aan den verren horizon. En wanneer ge meent, dat het ruwe weer ze naar binnen heeft gedreven, och, ga dan eens kijken op de bank onder het afdak van de stoomtramhalte bij den vuurtoren. Daar zitten ze, de grijzen en de verweerden, met een huid zoo hard als perkament, en met oogen, die trots den ouderdom nog scherp kunnen zien en vroolijk kunnen lachen. Zij weten niet, dat er menigeen ze in stilte gadeslaat en mede geniet van de gezelligheid dezer invaliden van de zee.

Maar 't is toch ook geen wonder, dat een zeeman gezellig is.

Ik denk nu evenwel niet in de eerste plaats aan hen, die varen op de kleine beurtveren van de Zeeland- of de Batavier-booten. Dat zijn bijna geen zeelieden; het zijn werklieden, die aan boord werken, maar bijna elken dag weer thuis zijn, en alzoo kunnen meeleven in het gewone maatschappelijke leven. Ze vormen geen afzonderlijken stand.

Maar ik denk aan de zeelieden van de zeilvaart, die tochten doen naar de Noordsche rijken en naar Rusland; aan de mannen van de groote vrachtstoomers, die van Zuid-Amerika en China en Australië spreken, alsof het in de buurt was; ik denk aan de visschers, die in Mei of Juni naar de Shetlands of naar IJsland trekken en pas in 't najaar het vaderland terugzien. Zij zijn een apart ras, en dat zijn ze geworden door de afzondering van de overige wereld en door het voortdurend samenzijn met een groep van huns gelijken.

Zij leven in geweldige afzondering. Toen een paar maanden geleden Shackleton uit zijn eenzaamheid van het Zuidpoolland verlost werd, was zijn eerste vraag: „Is de oorlog al afgelopen?” Van al de groote gebeurtenissen, die de wereld beroerden, had hij niets gehoord sedert October 1914, toen hij uit Zuid-Amerika vertrok!

Dat is een zeer sterk voorbeeld. Maar onder de zeelui is het toch, ook niets ongewoons, dat ze in eenige weken en maanden geen bericht van huis krijgen. En krijgen ze er, — een zeemannvrouw is met veel dinger rapper dan met de pen, en een zeeman haalt ook liever een zeil op, dan dat hij een brief schrijft — dan behelst de brief toch meestal weinig meer dan eenige mededeelingen over het gezin en de naaste betrekkingen. De courant, die de zeeman in de haven kan lezen, zoo ze niet in een hem vreemde taal is geschreven, geeft berichten, die hij maar ten deele verstaat, omdat hij de aansluiting bij de vorige mist, en zoo krijgt hij van wat er gebeurt in de groote wereld, slechts een vagen indruk. Voor hem staat de wereldgeschiedenis bijna stil, en in hetgeen, waarin anderen belangstellen, leeft hij weinig mee.

Daar komt nog bij, dat hij bijna geen anderen omgang heeft dan met zijns gelijken. Op het land gaat iedereen om met iedereen, een kruidenier is de vriend van een timmerman, en een smid van een boer, maar de zeeman heeft alleen zeelieden om zich heen. Op het land zijn velen met hun werk alleen, en ze zoeken na hun arbeid den omgang met allen; op zee is men den geheelen dag, bij het werk en bij de rust, bij elkaar, en ze zijn allen mannen van gelijke ontwikkeling. Bovendien zijn de zee-

lieden bijna geheel verstoken van den geregelden omgang met de vrouwelijke helft der menschheid, die zoo veel invloed heeft op de mannelijke. Is het dan wonder, dat zeelieden een apart ras vormen, een ras, dat zich apart houdt ook wanneer het aan wal is? Een schipper trouwt een schippersdochter; er zijn uitzonderingen, doch dat is de regel.

Maar dan is het toch ook te begrijpen, dat zeelieden gezellige menschen moeten zijn. Hun gedachtenwereld is een eigene, maar het kleine groepje mannen, met wie ze al den dag samen zijn, heeft dezelfde gedachtenwereld, en gemakkelijk is dan de uitwisseling van denkbeelden, waar de ander ze onmiddellijk verstaat. Bovendien hebben bijna allen gebeurtenissen beleefd, schipbreuken, rampen, uitreddingen, moeilijke tochten, en de lange tocht wordt gekort met vertellingen, waarbij de fantasie ook dikwijls aanvult wat aan de herinnering is ontsnapt. Zeemanslatijn ontbreekt al evenmin als jagerslatijn.

Waar de zeelui van onze plaat het zoo druk over hebben? 't Is stellig iets belangrijks; de een heeft de werkende handen bij elkaar gelegd en is geheel oor; de ander heeft den vlijtigen voet op de ton in rust gezet en denkt niet meer aan zijn mand; zijn pijp is reeds lang uit en hij heeft geen aandacht dan bij hetgeen hij vertelt. Zijn het gebeurtenissen uit vroeger tijd, toen ze om de Kaap voeren of om de Noord? Zijn ze misschien nooit verder geweest dan ter vischvangst op de Noordzee?

Of hebben ze 't over den tegenwoordigen tijd? De groote oorlog heeft zijn invloed ook, en niet weinig, op het leven der visschers en zeelieden. Bij de gevaren van voorheen zijn de mijnen gekomen, die ze moesten ontwijken, en de duikbooten, die onverwacht opkomen met brutale nieuwsgerigheid. Der zijn tal van vuurtorens gebluscht, die den weg en de gevaarlijke plaatsen niet meer wijzen; er zijn verboden wegen, waar ze niet meer mogen komen, al leiden ze ook naar de rijkste vischgronden. Er worden visschers opgebracht, die hun vangst niet meer thuis kunnen brengen. Stellig, de oorlog bemoeit zich met hen, en van een vrije zee — zoo hartstochtelijk bemind bij al wat de zee bevaart — is reeds lang geen sprake meer.

Of hebben ze 't over heel andere dingen? Merkwaardig is het, dat vele schippers theologen zijn. Maar ook dat is te verstaan. Er zijn onder hen, „die met schepen ter zee afvaren, handel doende op groote wateren,” velen, die, zooals de 107^e Psalm zegt, de werken des Heeren zien, en Zijn wonderwerken in de diepte, en die Hem danken, wanneer Zijn macht den storm heeft doen stilstaan, en hen geleid heeft tot de haven hunner begeerte. En wanneer ze bij elkaar zitten in het logies onder geestverwanten — een schipper zoekt zijn volk wel uit — dan heeft menigeen een woord over zijn zielservaringen, en de anderen verstaan hem, en samen spreken ze het uit in lied en lofzang. Ze lezen samen, ze overdenken samen het gelezene, en ze zoeken hun wijsheid bij schrijvers, bij oude schrijvers veelal. Nergens zijn Smytegelt en Lodensteijn en Brakel en Philpot en Erskine zoo in eere als bij de zeelieden. Ook dat is te verstaan. De Goddelijke waarheid is altijd dezelfde, al wisselen menschelijke inzichten, en de zeeman, die niet in de gelegenheid is, met allerlei meeningen in aanraking te komen, houdt zich bij wat vanouds in zijn kring burgerrecht verkregen heeft, en heeft een instinctmatige vrees voor wat later tijden brengen. Natuurlijk, dat kan jammer zijn, waar over de oude waarheid toch telkens nieuw licht valt, maar het bewaart toch ook den zeeman voor het gevaar, dat hij met elken wind van leer meegedreven en omgevoerd wordt.

De stoomvaart heeft de afstanden verkort; de zeeman leeft niet meer zoo afgezonderd als voorheen, maar conservatief is een mensch van nature, en de zee, die daar nog net zoo ruischt en woelt en werkt als ze gedaan heeft van den derden scheppingsdag, ze heeft wel het vermogen den conservatieven aard van den mensch te versterken en te bewaren. Nieuwe denkbeelden dringen langzaam door en het langzaamst bij wie afgezonderd leeft.

A. L.

